

Zions-Burg.

Hoe modern ook, tegenwoordig, het Huis *Zions-Burg*, — gelegen op geringen afstand van het punt, alwaar de straatwegen, welke van *Breda* en *Maestricht* naar 's *Hertogenbosch* leiden, in een loopen, — zich voordoe: deszelfs grondslagen zijn van hoogen ouderdom, en aan de plaats, die zij beslaan, kleven belangrijke herinneringen uit de dagen, toen eene kommanderij der *Teutonische Orde* (a) alhier gevestigd was, welke den naam droeg van *Feucht* (b) en tot de *Balye* van den *Ouden Biesen* (c) behoorde.

Als, in het jaar 1648, de vrede te *Munster* gesloten was, en de Meijerij van 's *Hertogenbosch* aan de Vereenigde Staten, door den Koning van

Spanje was overgedragen, schijnt er bij de Kommandeurs der Duitsche Orde, vrees te zijn ontstaan, dat men de Kommanderij van *Vught* ook als een geestelijk goed beschouwen en als 'sLands domein zoude kunnen aanslaan. Het was deze reden, die EDMUND GODFRIED Vrijheer VAN BOCHOLT, toenmalige Kommandeur der Baley *Alten Biesen* noopte, bij memorie, ingeleverd aan den Grootmeester der Orde, op den verkoop van de Kommanderij *Feucht* en de daartoe alstoen behorende belangrijke eigendommen, aan te dringen (d).

Dat deze aanvraag niet zonder gevolg bleef, bewijst eene nog voorhandene oude oirkonde, op den 2^{den} Junij 1662 te *Weenen* gegeven. Daarbij toch wordt door LEOPOLD WILHELM (e), bij Gods genade Aartshertog van *Oostenrijk*, in hoedanigheid als Administrateur van het Grootmeesterschap van *Pruissen*, en Meester der Duitsche Orde in *Welschland* en *Pruissen*, na verhoor van het Kapittel, de noodige volmagt wordt verleend om de bezittingen, tot de Kommanderij van *Feucht* (*Vught*) behorende, te vervreemden, onder beding echter, dat de gelden uit dezen verkoop voortkomende, zouden worden besteed tot algeheele of gedeeltelijke voldoening van den koopprijs der toen onlangs, door de Orde aangekochte Heerlijkheid *Diepenbeck* (f). Of, naar den zin der naaste belanghebbenden, die gevraagde autorisatie niet spoedig genoeg verleend werd, zoo als meermaal gebeurt, dan wel

of andere redenen hen drongen dezelve niet af te wachten, valt moeilijk te beslissen, doch het is zeker, dat reeds op den 4^{den} Februarij deszelfden jaars 1662, (en dus vier maanden voor dat de bovenstaande autorisatie verleend werd), door kapitularen der Balye *Biesen* eene volmagt werd verstrekt op AMBROSIUS VAN WIRMUNDT, Ridder Kommandeur en Kapitularis, om namens het kapittel, alle goederen, behoorende tot de Kommanderij van *Vught*, in tijd en wijle, te verkoopen (g).

Dat die verkoop dan ook in het jaar 1663 is bewerkstelligd, wordt voor zeker gehouden, als wanneer de Kommanderij het eigendom is geworden van den Heer FRANCISCUS HYACINTHIUS VAN DEN BERGHE (h), die aan het huis den naam van *Zions-Burg* gaf. 's Mans afstammelingen en erfgenamen (i) droegen het Landgoed, bij acte van transport van den 22sten April 1776, over aan JAN VAN HEEMSKERK, Kolonel ter Zee, van wien hetzelfde, op den 29sten October 1781, bij verkoop overging op FRANÇOIS LOUIS DE GRAFFENRIED DE ST. JEAN, Majoor bij een regiment Zwitsers, in dienst van den Nederlandschen Staat. Den 30sten October 1795, werd *Zions-Burg* echter reeds het eigendom van Mevrouw de weduwe JEANNETTE (k), aan welke het Huis tot in 1828 toebehoorde, als wanneer hetzelfde in bezit is gekomen van den tegenwoordigen eigenaar, Jonkheer W. VON GEUSAU (l), die de gracht vóór het aan-

ZIONS-BURG.

genaam gelegene Huis heeft doen dempen, de oude brug heeft doen afbreken en alles naar den tegenwoordigen smaak heeft doen aanleggen.

Afbeeldingen van de oude Kommanderij *Feucht* of het latere *Zions-Burg* zijn mij niet voorgekomen; de hier geleverde, is naar eene teekening van den tegenwoordigen eigenaar gevolgd.

Aanteekeningen.

(a) Over de *Teutonische* of *Duitsche Orde*, ook wel Ridderen van *Malta*, van *St. Jan* of *St. Maria* genoemd, kan men onder anderen naslaan H. v. HEUSSEN en H. v. RRIJN, *Historie van het Utrechtsche Bisdom*, in de folio uitgave der *Kerkelijke Historie der zeven Vereenigde Provinciën*, Deel II, bladz. 85—87.

(b) Kommandeurs der Kommanderij van *Vught* zijn achtereenvolgend geweest :

JOHAN VAN CORTENBACH, in 1539.

FLORIS MASSCHEREEL, in 1555.

JAN ROET VAN FRETZ, in 1612.

DIEDERICH STEFFEN VAN RUISSCHENBROEK, in 1624.

JAN FRANZ VAN LUTZERODE, in 1643.

(c) De *Balye*, *Balie* of *Landkommandeurschap Alten Biesen*, *Vieux Joncs*, in de nabijheid der voorheen Luiksche stad *Tongeren* gelegen, thans een gedeelte uitmakende van de Belgische Provincie *Limburg*.

(d) Dit stuk is nog voorhanden en voert de onderteekening van LEOPOLD WILHELM, alsmede die van JOHANN KALTSCHMIDT en JOH. GEORGE KOCH, als Vorstelijke Notarius.

(e) LEOPOLD WILHELM, Aarts Hertog van *Oostenrijk*, Bisschop van *Pas-sau*, *Straatsburg*, enz., Grootmeester der *Duitsche Orde* en Gouverneur der *Nederlanden*, zoon van Keizer FERDINAND II en MARIA ANNA VAN BEIJEREN, geboren den 6^{den} Januarij 1614, overleden den 20sten November 1662. Hij onderscheidde zich bijzonder als Veldheer en was een

AANTEEKENINGEN.

voorstander der fraaije kunsten. Men kan over hem naslaan D. v. Hoogstraten en J. L. Schuer, *Groot Algemeen Hist. Woordenboek*, Letter L, bladz. 122.

(f) *Diepenbeck*, vermoedelijk *Diepenbeek*, een dorpje in *Limburg*, met ruim 2000 inwoners.

(g) In die Akte komen als leden van het Kapittel de volgende Edelelen voor:

EDMUND GODFRIED, Vrijheer von BOCHHOLTZ zu SOREY, Land-Kommandeur.

WILHELM VON NEUHOFF zu EDELBROEK, zu EICHSTORFF,

HENDR. SCHENK VON NYDEGGEN, zu BEMSEN,

JOHANN FRANZ VON LICHVORDE, zu DEN JUNGEN BIESEN,

JOH. ADR. VON DEN BYLANDT, zu GRUTRODE EN VUGHT,

CASPAR SCHENK VON NYDEGGEN, zu ORDINGEN,

JOHAN SEGER VON SPIESS, STATHOLDER zu ST.; en

FERDINAND VON ROLSHAUSSEN, STATHOLDER zu RAMESDORFF.

Allen kapitulārissen der Balye *Alten Biesen*.

Kommandeurs.

(h) Deze had tot echtgenoot Vrouwe THEODORA ALLEGONDA SUYSKENS.

(i) Met name Vrouwe ISABELLA THEODORA VAN DEN BERGHE, echtgenoot van Jonkheer JOHANNES BAPTISTA JOSEPHUS GUYOT, dienende Aalmoesnier der stad *Antwerpen*, mitsgaders Jonkheer FRANCISCUS JOSEPHUS BERNARDUS en Jonkvrouwe THEODORA JOHANNA VAN DEN BERGHE.

(k) Wijlen haar echtgenoot ABRAHAM JEANNETTE, was in der tijd Secretaris van *Vught*.

(l) Jonkheer W. VAN GEUSAU, afkomstig van Saxischen adel, werd door Z. M. den Koning in den Nederlandschen adelstand ingelijfd, en nam, als Lid der Ridderschap, zitting in de Provinciale Staten van *Noord-Brabant*, terwijl hij als zoodanig, van 1823—1839, Lid der Gedeputeerde Staten dier Provincie was; vroeger en wel in 1810, bekleedde hij het ambt van Maire van *St. Michiels Gestel*. In het jaar 1831 rigtte hij het korps Noord-Brabandsche Vrijwillige Jagers op, dat hij als Luitenant-Kolonel kommandeerde, tot deszelfs ontbinding in Julij 1839. Sedert 1840 bekleedt hij het ambt van Controleur der 1ste klasse van het Kadaster in *Noord-Brabant*.